

Bij steeds meer mensen en op steeds jongere leeftijd blijkt het glucosegehalte in het bloed te hoog. Het aantal mensen met diabetes type 2 neemt explosief toe. Het grote probleem is dat er aanvankelijk nauwelijks klachten zijn, waardoor de ziekte vele jaren onopgemerkt blijft en pas aan het licht komt als de schadelijke gevolgen zichtbaar worden in de vorm van hart- en vaatproblemen, oogklachten of nierafwijkingen. Deskundigen waarschuwen voor een stille epidemie en zetten het offensief in met publieks-campagnes en politieke lobbies.

Joop Gillissen (56) directeur van de Diabetesvereniging Nederland (DVN) is stellig: "De aard en omvang van het probleem wordt onderschat en de diagnose diabetes type 2 wordt nog te vaak gemist in de spreekkamer. Pas als iemand met hartklachten of oogklachten komt, wordt ook naar de bloedglucose gekeken. En als op dat moment suikerziekte wordt vastgesteld, loopt de patiënt daar gemiddeld al 7 tot 10 jaar mee rond. Kostbare jaren, waarin een adequate behandeling veel ellende had kunnen voorkomen." De DVN heeft zich in samenspraak met het Diabetes Fonds nadrukkelijk tot doel gesteld deze onderdiagnose aan de kaak te stellen. Zo is dit jaar voor de Wereld Diabetesdag, op 14 november, als thema gekozen: 'Diabetes komt steeds dichterbij' en is de DVN (mede)initiatiefnemer van verschillende prikacties, die op en rond de Wereld Diabetesdag door verschillende afdelingen worden georganiseerd. De verzamelde Europese diabetesverenigingen zullen omstreeks die datum alle Europarlementariërs in Strassburg een gratis bloedtest aanbieden. Bij zo'n prikactie kan iedereen, onder deskundige begeleiding van diabetesverpleegkundigen, het suikergehalte in zijn bloed laten meten. Ook op de onlangs gehouden 50⁺-beurs gaf de vereniging *acte de présence* met een prikactie. Gillissen: "Wat wij met deze en andere campagnes

willen bereiken, is dat vroege symptomen zoals gewichtsverlies, dorst, vaak plassen, slecht helende wonden of oogklachten veel sneller in relatie worden gebracht met de mogelijkheid van diabetes. Zeker als deze klachten worden geuit door 50-plussers met overgewicht en/of diabetes in de familie." De prikacties worden intensief begeleid door diabetesverpleegkundigen die mensen bij wie een bloedglucosegehalte boven de 10 mmol/l wordt gemeten, adviseren hun huisarts te bezoeken voor nader onderzoek. "Eén gemeten waarde is namelijk onvoldoende. Het is slechts een momentopname."

Sluipende ziekte
Diabetes mellitus is een stofwisselingsziekte waarbij er te veel suiker (=glucose) in het bloed aanwezig is en daarom meestal suikerziekte wordt genoemd. Glucose komt in het bloed via koolhydraten in de voeding en is noodzakelijk om het lichaam van energie te voorzien. Via het bloed wordt de glucose naar allerlei cellen in het lichaam vervoerd waarin het als brandstof fungeert. Een gezond persoon heeft een bloedglucosewaarde tussen de 4 en 8 mmol/l. Insuline, een hormoon dat gemaakt wordt in de alvleesklier, reguleert de glucosehuishouding en zorgt ervoor dat een overmaat glucose uit het bloed aan de cellen wordt afgegeven. Bij mensen met diabetes maakt de alvleesklier geen insuline aan (type 1 diabetes) of

Joop Gillissen, directeur Diabetesvereniging Nederland
"Diabetes wordt in de spreekkamer nog te vaak gemist"

wordt er te weinig aangemaakt en/of reageert het lichaam niet goed op de insuline (type 2 diabetes). Hierdoor stijgt de bloedglucosewaarde en deze moet vervolgens, afhankelijk van de ernst van de aandoening, in toom worden gehouden met behulp van een (streng) dieet, geneesmiddelen of extra insuline.

Vergrijzing, overgewicht, verkeerde eetgewoonten en weinig lichaamsbeweging zijn verantwoordelijk voor het toenemend probleem van met name diabetes type 2 in de Westerse landen. Keiharde cijfers vormen de stille getuige van een dreigende epidemie. Gillissen somt op: "Op dit moment telt ons land zo'n 440.000 mensen met diabetes. Naar schatting is er eenzelfde aantal dat diabetes heeft zonder het zelf te weten. Per jaar krijgen 60.000 mensen diabetes en er wordt rekening gehouden met een verdubbeling binnen twintig jaar." Onbehandelde diabetes leidt op den duur tot ernstige complicaties en beschadigingen van organen. Het probleem is dat diabetes een sluipende ziekte is, die wordt ondergediagnosticeerd. Deze feiten en cijfers zijn voor de DVN aanleiding geweest zich actief te richten op bewustwordingscampagnes, niet alleen bij

Sprek
voorwa
diagnos
noodza

Foto: Rien van der Leeden

Bert K
Diabe
voor e

steeds dichterbij

Foto: Diabetesvereniging Nederland

het publiek, maar ook bij (huis)-artsen, zorgverzekeraars en overheid. Gillissen: "Met onze ruim 53.000 leden en zo'n 75 afdelingen, zijn we de grootste patiëntenvereniging in ons land. Primair stellen wij ons tot doel om onze leden te helpen een zo normaal en actief mogelijk leven te leiden. Via informatieposten, cursussen, gespreksavonden en symposia, allemaal activiteiten die hun kracht en effect ontleen aan de inzet van vele honderden vrijwilligers binnen de vereniging, wordt informatie versprekt, educatie verzorgd en lotgenotencontact gelegd. De laatste jaren richten we ons echter ook steeds meer naar buiten om de explosieve groei onder de aandacht te brengen en een alerte houding tegenover verborgen diabetes te bevorderen."

Onbekende diabeet
Prikacties en andere bewustwordingscampagnes worden mede georganiseerd door het Diabetes Fonds, een organisatie die diabetesonderzoek in Nederland finan-

ciert en zich sterk maakt voor een toekomst zonder diabetes.

"Immers," zo licht Bert Kuipers (48) toe, die sinds april 2002 directeur is van het Diabetes Fonds, "Onderzoek zorgt voor nieuwe kennis over diabetes, waardoor snellere diagnose en betere behandeling mogelijk worden." Het Fonds richt zich niet alleen op fundamenteel medisch onderzoek, maar ook op sociale implicaties van de ziekte en natuurlijk ook op preventie. Kuipers benadrukt de noodzaak van vroegtijdige diagnose: "Hoe ernstig de complicaties zijn, werd mij duidelijk toen ik hoorde dat zo'n 40% van mensen met een hartinfarct diabetes blijken te hebben. En dat de helft van alle blinde Nederlanders diabeet is. Met onze campagne 'onbekende diabeet' proberen we mensen erop te wijzen hoe ze symptomen kunnen herkennen en stimuleren we ze om tijdig hun bloedglucosewaarde te laten bepalen. Ook verstrekken we gratis een algemene brochure over diabetes." Het feit dat diabetes 2 op steeds jongere leeftijd optreedt, baart ook grote zorgen en dit probleem koos het Diabetes Fonds dit jaar uit als thema. Kuipers: "De term ouderdomssuiker, waarmee type 2 diabetes vaak wordt aangeduid, is eigenlijk volledig achterhaald, want de ziekte blijkt inmiddels heel normaal te worden onder mensen van 30 tot 40 jaar en komt zelfs voor bij tieners en twintigers. Het Diabetes Fonds maakt zich sterk om dit verontrustende fenomeen aan te pakken. Niet alleen met campagnes, maar ook met het subsidiëren van het wetenschappelijk onderzoek naar de 'verjonging' van diabetes 2."

Ofschoon vroegtijdige diagnose en adequate behandeling op de eerste plaats zullen leiden tot verbetering van kwaliteit van leven voor mensen met diabetes, wil Kuipers ook het bijkomend kostenaspect benadrukken: "We moeten politiek en zorgverzeke-

raars overtuigen van het nut en noodzaak om te investeren in preventie door geld uit te geven aan screening van risicogroepen en goede organisatie van diabeteszorg. De kosten voor teststrips, zelfcontrole, geneesmiddelen en diabeteszorg zijn immers vele malen lager dan de kosten voor ziekenhuizen en specialisten die noodzakelijk zijn voor de behandeling van latere complicaties. Maar deze preventieve aanpak vergt wel een lange-termijn visie." Kuipers, van huis uit orthopedagoog en jurist, was jarenlang actief in het gezondheidszorgbeleid, eerst bij het ministerie van VWS en later bij de Algemene Rekenkamer. Hij kent 'politiek Den Haag' en weet hoe daar vaak eerder in termijnen van hooguit enkele jaren wordt gedacht dan in decennia: "Met het huidige bezuinigingsbewind hebben we het tij zeker tegen. In de vraag 'wat je door een initiatief van vandaag over tien of twintig jaar kunt winnen', zijn politici en zorgverzekeraars nauwelijks geïnteresseerd. De goede niet te na gesproken, willen zij op hele korte termijn resultaat zien."

Samen een vuist
Ondanks politieke tegenwind zullen de Diabetesvereniging en het Diabetes Fonds zich niet laten weerhouden alle betrokken partijen nadrukkelijk te wijzen op de noodzaak om de explosieve groei van type 2 en de ernstige complicaties een halt toe te roepen. Medegesteund door de Nederlandse Diabetes Federatie (NDF) zetten zij hun strijd onverminderd voort. Door samen een vuist te maken hopen ze publiek, medici, verzekeraars en overheid te overtuigen dat 'goede diabeteszorg voor iedereen' haalbaar en betaalbaar is, mits alle partijen tijdig de ogen openen en het diabetesprobleem niet langer wordt gebagatelliseerd. ●

Marian van Opstal

Anticiperen op dreiging van diabetesexplosie

Kuipers, directeur Diabetes Fonds en Nederlandse Diabetes Federatie: "Laat ons gezamenlijk een vuist maken tegen een beter diabetes-front."